

КЕЛІСІЛДІ:

Директордың орынбасары
«Каспий жылу, су арнасы» МКК

И.Усенов

« » 2023ж.

БЕКІТЕМІН:

Директор
«Каспий жылу, су арнасы» МКК

А.Жанахмет

« » 2023ж.

МКК «КАСПИЙ ЖЫЛУ, СУ АРНАСЫ» ГПН

**«Каспий жылу, су арнасы» мемлекеттік коммуналдық кәсіпорнының
сыбайлас жемқорлыққа қарсы іс қимыл саясаты.**

Ақтау қаласы 2023ж.

Мазмұны:

- 1. Жалпы ережелер**
- 2. Терминдер**
- 3. Сыбайлас жемқорлыққа қарсы іс-қимыл саласындағы міндеттер**
- 4. Сыбайлас жемқорлыққа қарсы іс-қимылдың негізгі қағидаттары**
- 5. Сыбайлас жемқорлыққа қарсы іс-қимыл саласындағы ынтымақтастық**
- 6. Алдын алу шаралары және жемқорлыққа қарсы іс-қимыл**
- 7. Мүдделер қақтығысын болғызбау және реттеу тәртібі**
- 8. Сыбайлас жемқорлық сипатындағы әрекеттер жасау туралы хабарлама**
- 9. Сыбайлас жемқорлық құқық бұзушылықтарды қызметтік тергеп-тексерулер**
- 10. Жауапкершілік**
- 11. Қорытынды ережелер**
- 12. №1 қосымша**
- 13. №2 қосымша**
- 14. №3 қосымша**
- 15. №4 қосымша**

1. Жалпы ережелер

1.1. "Каспий жылу, су арнасы" МКК сыбайлас жемқорлыққа қарсы іс - қимыл саясаты (бұдан әрі-саясат) Қазақстан Республикасының Сыбайлас жемқорлыққа қарсы заңнамасына ("сыбайлас жемқорлыққа қарсы іс-қимыл туралы" ҚР Заңы, "Қазақстан Республикасының 2015-2025 жылдарға арналған сыбайлас жемқорлыққа қарсы стратегиясы туралы") сәйкес әзірленді және қоғамда сыбайлас жемқорлыққа қарсы іс-қимылдың негізгі қағидаттарын белгілейді.

Сыбайлас жемқорлыққа қарсы іс-қимылдың осы саясаты сыбайлас жемқорлық сипатындағы ықтимал іс-қимылдардың алдын алуға, сыбайлас жемқорлықты қабылдамау ахуалын қалыптастыруға бағытталған.

1.2. Бұл саясат мыналарды белгілейді:

- 1) сыбайлас жемқорлыққа қарсы іс-қимыл саласындағы мақсаттар мен міндеттер;
- 2) Сыбайлас жемқорлыққа қарсы іс-қимылдың негізгі қағидаттары;
- 4) Сыбайлас жемқорлықтың алдын алу және оған қарсы іс-қимыл жөніндегі шаралар кешені;
- 5) осы саясатты сақтау үшін жауапкершілік.

1.3. Осы саясаттың негізгі мақсаты сыбайлас жемқорлықтан бас тартатын және өзінің лауазымдық міндеттерін орындау кезінде адалдық пен Сатылмаушылық қағидаттарын қамтамасыз ететін Қоғам қызметкерлерінің құқықтық мәдениетін қалыптастыру болып табылады.

2. Терминдер мен анықтамалар

Қоғам қызметкерлері- қоғаммен еңбек қатынастарында тұратын кез келген жеке тұлға.

Сыбайлас жемқорлыққа қарсы іс-қимыл - қоғамның лауазымды адамдарының өз өкілеттіктері шегіндегі қызметі:

- сыбайлас жемқорлықтың алдын алу, оның ішінде сыбайлас жемқорлық сипатындағы әрекеттерді жасауға ықпал ететін себептер мен жағдайларды анықтау және кеңінен жою (сыбайлас жемқорлықтың алдын алу);

- сыбайлас жемқорлық сипатындағы әрекеттердің алдын алу, анықтау, жолын кесу, ашу және тергеу, олардың зардаптарын жою (сыбайлас жемқорлыққа қарсы күрес) бойынша.

«Каспий жылу, су арнасы» МКК-дағы алаяқтық пен сыбайлас жемқорлықтың алдын алу және оларға қарсы іс-қимыл жөніндегі қағидалар (№4 қосымша)

Сыбайлас жемқорлыққа қарсы саясат - сыбайлас жемқорлыққа қарсы іс-қимылдың тиімді жүйесін құруға және сыбайлас жемқорлық тәуекелдерін азайтуға бағытталған қызмет.

Сыбайлас жемқорлыққа қарсы стандарттар - қоғамның қызметі үшін белгіленген, сыбайлас жемқорлықтың алдын алуға бағытталған ұсынымдар жүйесі;

Сыбайлас жемқорлық тәуекелдеріне ішкі талдау - қоғамның сыбайлас жемқорлық құқық бұзушылықтар жасауға ықпал ететін себептерді анықтау және зерделеу жөніндегі қызметі;

Мүдделер қақтығысы - лауазымды адамдардың жеке мүдделері мен олардың лауазымдық өкілеттіктері арасындағы қайшылық, бұл ретте аталған адамдардың жеке мүдделері олардың өздерінің лауазымдық өкілеттіктерін тиісінше орындамауына әкеп соғуы мүмкін;

Сыбайлас жемқорлық тәуекелі - сыбайлас жемқорлық құқық бұзушылықтарды жасауға ықпал ететін себептер мен жағдайлардың туындау мүмкіндігі;

Сыбайлас жемқорлықтың алдын алу - жүйені, алдын алу шараларын әзірлеу және енгізу арқылы сыбайлас жемқорлық іс-әрекеттер жасауға ықпал ететін себептер мен жағдайларды зерделеу, анықтау, шектеу және жою жөніндегі Қоғамның қызметі-сыбайлас жемқорлыққа қарсы мониторингі.

3. Сыбайлас жемқорлыққа қарсы іс-қимыл саласындағы міндеттер

3.1. Саясат мынадай міндеттерді шешуді көздейді:

- сыбайлас жемқорлыққа қарсы іс-қимыл саласында бірыңғай саясат жүргізу;
- қоғамның лауазымды тұлғалары мен қызметкерлерінде кез келген сыбайлас жемқорлық көріністеріне мүлдем төзбеушілік түсінігін қалыптастыру;
- қоғамның лауазымды адамдары мен қызметкерлерін, сондай-ақ үшінші тұлғаларды сыбайлас жемқорлық қызметіне тарту тәуекелін азайту;
- осы Саясатқа 1-қосымшаға сәйкес сыбайлас жемқорлықтың алдын алуға және оған қарсы іс-қимылға, сыбайлас жемқорлық іс-әрекеттерінің салдарын барынша азайтуға және жоюға бағытталған сыбайлас жемқорлыққа қарсы стандарттарды әзірлеу және енгізу;
- қоғам қызметкерлерінде сыбайлас жемқорлыққа қарсы заңнаманы, сондай-ақ қоғамның сыбайлас жемқорлыққа қарсы іс-қимыл саласындағы қызметін регламенттейтін ішкі нормативтік құжаттарды қатаң сақтауға тәрбиелеу;
- қоғамның ішкі нормативтік құжаттарында сыбайлас жемқорлық факторларының болуына жол бермеу;
- жұмыстарды орындау және қызметтерді көрсету кезінде ашықтықты, адал бәсекелестікті және объективтілікті қамтамасыз ету.

3.2. Ереже атқаратын лауазымына, атқаратын функциялары мен жұмыс мерзіміне қарамастан Қоғам қызметкерлеріне қолданылатын жалпыға міндетті нормалар мен қағидаларды қамтиды.

4.Сыбайлас жемқорлыққа қарсы іс-қимылдың негізгі қағидаттары

4.1.Қоғамда сыбайлас жемқорлыққа қарсы іс-қимылдың негізгі қағидаттары:

- **сыбайлас жемқорлықтың кез келген көріністеріне нөлдік төзімділік**-қоғам өз қызметін жүзеге асыру кезінде кез келген нысандар мен көріністерде сыбайлас жемқорлықты толық қабылдамау қағидатын ұстануы. Сыбайлас жемқорлықтың кез келген көріністеріне мүлдем төзбеушілік қағидаты қоғамның лауазымды адамдары мен қоғам атынан немесе оның мүддесінде әрекет ететін қызметкерлері үшін тікелей немесе жанама түрде, жеке өзі немесе қандай да бір делдалдық арқылы сыбайлас жемқорлық әрекеттеріне қатысуға қатаң тыйым салуды білдіреді;

- **басшылықтың міндеттемесі**-Директорлар кеңесі мен Қоғам Басқармасының мүшелері сыбайлас жемқорлық көріністерінің кез келген нысандарына және барлық деңгейлерге ымырасыз қатынасы туралы мәлімдеуі, осы қағидатты жеке мысалда көрсетуі, сақтауы және іске асыруы тиіс.

- **қызметкерлерді тарту**-Қоғам Өз лауазымды тұлғалары мен жұмыскерлерін ҚР Сыбайлас жемқорлыққа қарсы заңнамасының ережелері туралы хабардар етеді және олардың сыбайлас жемқорлыққа қарсы стандарттар мен рәсімдерді қалыптастыруға және іске асыруға белсенді қатысуын қолдайды;

- **жазаның бұлтартпастығы** - қоғам атқаратын лауазымына, жұмыс өтіліне және өзінің лауазымдық міндеттерін атқару кезінде сыбайлас жемқорлық әрекеттер жасаған жағдайда өзге де жағдайларға қарамастан Қоғам қызметкерлерін жазалаудың бұлтартпастығы туралы мәлімдейді;

- **зандылық**-қоғам ҚР Сыбайлас жемқорлыққа қарсы заңнамасын қатаң сақтайды және оның кез келген әрекеті немесе әрекетсіздігі қолданыстағы сыбайлас жемқорлыққа қарсы заңнаманың нормаларына қайшы келмейді;

- **тиісті сақтық**-қоғам іскерлік/еңбек қатынастарын бастау немесе жалғастыру туралы шешім қабылдағанға дейін үшінші тұлғалар мен жұмысқа орналасуға үміткерлерді олардың сенімділігі, сыбайлас жемқорлықты қабылдамау және мүдделер қақтығысының болмауы тұрғысынан тексеруді жүзеге асырады;

- **өзара ісқимыл және үйлестіру** - қоғам сыбайлас жемқорлыққа қарсы қызмет саласында мемлекеттік органдармен өзара іс-қимылды және ынтымақтастықты, сондай-ақ сыбайлас жемқорлыққа қарсы іс-қимыл процесінде іс-қимылды үйлестіруді қамтамасыз етеді.

5. Сыбайлас жемқорлыққа қарсы іс-қимыл саласындағы ынтымақтастық

5.1.Қоғам сыбайлас жемқорлыққа қарсы іс-қимыл саласында уәкілетті мемлекеттік органдармен, әріптестермен, клиенттермен мынадай мақсаттарда ынтымақтасады:

- сыбайлас жемқорлық белгілері бар бұзушылықтар жасау жағдайлары туралы ақпарат беру;

- сыбайлас жемқорлық белгілері бар бұзушылықтарға тергеу жүргізу кезінде жәрдем көрсету;

- сыбайлас жемқорлық іс-әрекеттерді жасауға қатысы бар адамдарды, олардың орналасқан жерін анықтауға;

- сыбайлас жемқорлық көріністерінің алдын алу және оларға қарсы күрес жөніндегі қызметті үйлестіруге;

- сыбайлас жемқорлық іс-әрекеттер жасау нәтижесінде алынған мүлікті немесе қызметшінің оларды жасау құралы ретінде анықтау;

6. Жемқорлыққа қарсы іс-қимыл, ескерту, алдын алу шаралары

6.1. Сыбайлас жемқорлық тәуекелі туындауы мүмкін Қоғам қызметінің бағыттары.

1) Сыйлықтар және Өкілдік шығыстар;

2) Сыбайлас жемқорлыққа қарсы іс-қимыл мәселелеріне үшінші тұлғаларды тарту;

3) жауапты мемлекеттік лауазымды атқаратын адамдарға, мемлекеттік функцияларды жүзеге асыруға уәкілеттік берілген адамдарға, сондай-ақ оларға теңестірілген адамдарға төленетін төлемдер;

4) демеушілік және қайырымдылық көмек көрсету;

5) қоғамның активтерді сатып алу және иеліктен шығару жөніндегі инвестициялық қызметі шеңберінде мәмілелер жасасу;

6) персоналды басқару;

7) ішкі құжаттардың қаржылық және заң сараптамасы.

6.2. Сыйлықтар және Өкілдік шығындар.

6.2.1. Қоғам іскерлік сыйлықтармен алмасуды және өкілдік шығыстарды, оның ішінде іскерлік қонақ жайлылыққа арналған шығыстарды жүзеге асыруды бизнесті жүргізудің қажетті бөлігі және жалпы қабылданған іскерлік практика деп танымайды.

Қоғам іскерлік қарым-қатынастардағы адалдық пен ашықтық атмосферасын сыйлықтарсыз және іскерлік қонақ жайлылықсыз қолдайды.

6.2.2. Қоғам қызметкерлеріне сыйлықтар болған жағдайда кез келген іскерлік қонақжайлық белгілері өкілдік шығыстарын ұсынуға, уәде беруге, сыйға тартуға, ұсынуға, талап етуге, сұрауға, қабылдауға тыйым салынады:

-Қоғамның қызметін сақтауға, кеңейтуге немесе оңтайландыруға қандай да бір артықшылық немесе пайда алуға әсер ететін шешімдер қабылдауға іріктеп әсер етудің тікелей немесе жанама мақсаты бар, егер осы іс-әрекеттерсіз қолайлы салдардың басталуы болмашы шынайы болып көрінсе;

- Қоғамның атынан емес, қызметкердің атынан беріледі;

- сыйлықтар немесе өкілдік шығындар, немесе қонақжайлылық туралы ақпаратты ашқан жағдайда қоғам мен оның қызметкерлері үшін беделіне немесе өзге де тәуекел тудырады;

- қолма-қол немесе қолма-қол емес ақша қаражаты, бағалы қағаздар, бағалы металдар сән-салтанат заттарының өзге де түрлері немесе баламалары болып табылады;

6.2.3. Қоғам жүзеге асыратын сатып алудың кез келген әлеуетті қатысушысынан сыйлықтар мен қонақжайлық белгілерін қабылдауға тыйым салынады. Іскерлік сыйлыққа немесе іс-шараға осы Саясаттың талаптарына сәйкес күмән туындаған жағдайда, лауазымды тұлға немесе қоғам қызметкері тікелей басшымен немесе сыбайлас жемқорлыққа қарсы комплаенс жүзеге асыратын қоғамның қауіпсіздік маманымен кеңесу керек.

6.3. Сыбайлас жемқорлыққа қарсы іс-қимыл мәселелеріне үшінші тұлғаларды тарту.

6.3.1. Қоғам ҚР Сыбайлас жемқорлыққа қарсы заңнамасының, осы саясаттың қағидаттары мен талаптарын бұзатын немесе қоғам үшін іскерлік беделін жоғалту тәуекелін туғызатын әріптестермен үшінші тұлғаларды тартудан және бірлескен кәсіпорындарға қатысудан тартынады.

6.3.2. Үшінші тұлғалармен іскерлік ынтымақтастықты бастау немесе жалғастыру немесе бірлескен жобаларға қатысу туралы шешім қабылданар алдында қоғамның үшінші тұлғаларды тартуға бастамашы болатын тиісті құрылымдық бөлімшелері келесі шараларды қабылдауға тиіс:

- Қоғам қызметінің бағыттарын регламенттейтін ішкі нормативтік құжаттарда белгіленген рәсімдерді қатаң сақтауға ;

- мынадай рәсімдерді жүргізу арқылы қызметте сыбайлас жемқорлықтың ықтимал көріністері туралы бірлескен жобалар бойынша серіктестер туралы жалпыға қолжетімді ақпаратты жинауды жүзеге асыру:

а) өзінің Сыбайлас жемқорлыққа қарсы саясаттары мен рәсімдерінің болуы туралы мәліметтер алу, әріптестің сыбайлас жемқорлыққа қарсы іс-қимыл саласында өзара ынтымақтастықты жүзеге асыруға дайындығы;

б) іскерлік беделді және мүдделер қақтығысының болмауын тексеру;

в) жалған кәсіпкерлік, сенімділік, салықтық және өзге де берешектің болуы тұрғысынан мәліметтер, сондай-ақ шешім қабылдау үшін қажетті басқа да мәліметтер алуға құқығы бар.

6.3.3. Қоғам үшінші тұлғалармен және бірлескен жобалар бойынша серіктестермен олардың тарапынан сыбайлас жемқорлық көріністері анықталған жағдайда мәмілелерді бұзу құқығын өзіне қалдырады.

6.3.4. Осы саясаттың қағидаттары мен талаптары туралы бірлескен жобалар бойынша үшінші тұлғалар мен серіктестерді хабардар ету.

6.3.5. Қоғам сыбайлас жемқорлыққа қарсы саясаттар мен рәсімдердің бірлескен жобалары, сондай-ақ мінез-құлық стандарттары бойынша үшінші тұлғалар мен серіктестердің қабылдауын құптайды.

6.4. Жауапты мемлекеттік лауазымды атқаратын адамдарға, мемлекеттік функцияларды жүзеге асыруға уәкілеттік берілген адамдарға, сондай-ақ оларға теңестірілген адамдарға төлемдер.

6.4.1. Қоғам үшін коммерциялық артықшылықтар алу, оның ішінде көлік, тұру, тамақтану, ойын-сауық, PR-кампаниялар және т.б. немесе олардың қоғам есебінен өзге де пайда алуы мақсатында қоғам жауапты мемлекеттік лауазымды атқаратын адамдар, мемлекеттік функцияларды орындауға уәкілеттік берілген адамдар, сондай-ақ оларға теңестірілген адамдар, олардың жақын туыстары үшін кез келген шығыстарды төлеуді дербес немесе өз қызметкерлері мен лауазымды адамдары арқылы жүзеге асырмайды.

6.4.2. Қоғамның лауазымды адамдары мен қызметкерлері мемлекеттік қызметшілермен өзара іс-қимыл кезінде сыбайлас жемқорлық құқық бұзушылықтар үшін Қазақстан Республикасының Сыбайлас жемқорлыққа қарсы заңнамасына сәйкес дербес жауапты болады.

6.5. Демеушілік және қайырымдылық көмек көрсету.

6.5.1. Қоғам мемлекет, ұйымдар өкілдерінің немесе өзге де адамдардың өз қызметін сақтауға, кеңейтуге немесе оңтайландыруға әсер ететін шешімдер қабылдауына ықпал ету мақсатында немесе егер мұндай көмек объективті түрде осындай ықпал ету әрекеті ретінде қабылданса, тікелей немесе жанама мақсатта қайырымдылық, демеушілік және қаржылық көмек көрсетпейді.

Қайырымдылық және демеушілік көмек көрсетуге қоғамның шығыстары туралы ақпарат ашық болуға тиіс.

6.5.2. Қоғам лауазымды адамдар мен қызметкерлерге өз атынан қайырымдылық және/немесе демеушілік көмек көрсетуге тыйым салмайды.

6.6. Қоғамның инвестициялық қызметі шеңберінде мәмілелер жасау, активтерді және өзге де мәмілелерді сатып алу және иеліктен шығару.

6.6.1. Активтерді сатып алу және иеліктен шығару бойынша мәмілелерді жоспарлау, осы мәмілелердің орындылығы туралы алдын ала шешім қабылдау кезінде қоғам объектінің қызметіне кешенді тексеру, оның ішінде сыбайлас жемқорлық тәуекелінің болу белгілерін анықтау мақсатында сенімділікті тексеру жүргізеді. Осы тексерудің нәтижелерін Қоғамның Басқармасы/Директорлар кеңесі болжамды мәмілені жүзеге асыру туралы түпкілікті шешім қабылдаған кезде қарайды.

6.6.2. Егер тексеру нәтижелері бойынша мәміле аяқталғаннан кейін қоғам сатып алатын сыбайлас жемқорлық тәуекелі және онымен ұштасқан қоғам үшін әлеуетті экономикалық және беделдік залал мәміледен экономикалық пайдадан асып түскен жағдайда, мұндай мәмілені жасау туралы шешімді Қоғамның Басқармасы/Директорлар кеңесі қабылдайды.

6.7. Персоналды басқару.

6.7.1. Қоғам кадрлық шешімдер қабылдау кезінде объективтілік және адалдық қағидаттарын ұстанады. Персоналды жалдау, бағалау, жоғарылату

және жұмыстан босату кезінде сыбайлас жемқорлық тәуекелдерін болдырмау мақсатында, Қоғам:

- белгіленген тәртіпте қызметкерлерді іріктеу мен жалдаудың ашық рәсімдерін және лауазымға қойылатын тиісті біліктілік талаптарын әзірлейді және бекітеді;

- еңбек қатынастарын бастау немесе жалғастыру туралы шешім қабылдау алдында кандидаттардың сенімділігі мен мүдделер қақтығысының болмауы тұрғысынан жұмысқа орналасуға кандидаттарды тексеруді жүзеге асырады;

- өзінің негізгі қызмет көрсеткіштері мен кәсіби жетістіктерінің нәтижелілігіне қарай персоналдың қызметін бағалауды және сыйақы төлеуді жүргізеді;

- қызметкердің іскерлік қасиеттері мен біліктілігіне қарай жоғары тұрған лауазымға жоғарылату туралы шешім қабылдайды ;

- ҚР заңнамасында көзделген негіздер бойынша қызметкермен еңбек қатынастарын бұзу рәсімін жүзеге асырады.

6.7.2. Лауазымды тұлғалар мен қызметкерлер лауазымға тағайындау немесе Қоғаммен еңбек қатынастарын жалғастыру кезінде осы Саясатқа 2-қосымшаға сәйкес сыбайлас жемқорлыққа қарсы шектеулерді қабылдауға келісім нысаны бойынша сыбайлас жемқорлыққа қарсы шектеулерді қабылдайды.

6.7.3. Қоғамның лауазымды адамдары мен жұмыскерлерінің сыбайлас жемқорлыққа қарсы шектеулерді қабылдамауы лауазымға қабылдаудан бас тартуға не лауазымнан шығаруға әкеп соғады, оларды сақтамау, қылмыстық жазаланатын іс-әрекет және әкімшілік құқық бұзушылық белгілері болмаған жағдайларда, өкілеттіктерді тоқтату үшін негіз болып табылады.

6.8. Ішкі құжаттардың қаржылық және Заң сараптамасы.

Қоғамның ішкі нормативтік құжаттарының, оның ішінде оларда сыбайлас жемқорлық көріністері үшін себептер мен жағдайлар жасауға ықпал ететін ережелердің болуы мәніне бекітуге шығарылатын ішкі нормативтік құжаттар жобаларының қаржылық және Заң сараптамасы және оларды жоюға бағытталған ұсынымдар әзірлеу.

7. Мүдделер қақтығысын болғызбау және реттеу тәртібі

7.1. Қоғамның лауазымды адамдары мен қызметкерлері міндетті:

- мүдделер қақтығысына байланысты тәуекелдердің іске асырылуын болдырмау және оларды реттеу бойынша шаралар қабылдау.

- өзінің қызметтік міндеттерін орындау кезінде қоғам мүдделерін басшылыққа алуға және олардың жеке мүдделері қоғам мүдделеріне қайшы келетін жағдайлардан немесе жағдайлардан аулақ болуға тиіс. Мүдделер қақтығысы туындаған (немесе оның туындау мүмкіндігі болған) жағдайда осы ақпаратты қоғамның тікелей басшысына не жоғары тұрған басшылығына жазбаша нысанда жеткізу.

7.2. Мүдделер қақтығысын болғызбау немесе реттеу мүдделер қақтығысы тарапы болып табылатын қоғам қызметкерінің лауазымдық немесе қызметтік жағдайын өзгертуден, оны белгіленген тәптіппен қызметтік міндеттерін орындаудан шеттетуден және (немесе) мүдделер қақтығысының туындауына себеп болған пайдадан бас тартудан тұруы мүмкін.

8. Сыбайлас жемқорлық сипатындағы әрекеттер жасау туралы хабарлама

8.1. Егер қоғамның лауазымды адамы немесе қызметкері жасайтын сыбайлас жемқорлық іс-әрекет орын алғаны туралы қандай да бір ақпарат болса, бұл туралы Сыбайлас жемқорлыққа қарсы комплаенсті жүзеге асыратын қоғамның қауіпсіздік қызметіне не өзінің тікелей немесе жоғары тұрған басшысына дереу хабарлау керек.

8.2. Өзге қызметкер, сондай-ақ үшінші тұлға сыбайлас жемқорлық іс-әрекет жасауға итермелеу фактілері туындаған жағдайда қызметкерді сыбайлас жемқорлық іс-әрекет жасауға көндіруге қатысты белгілі фактілер немесе күдіктер туралы ақпараты болған жағдайда Қоғам қызметкерлері Сыбайлас жемқорлыққа қарсы комплаенс жүзеге асыратын қоғам қауіпсіздігі бөлімшесін дереу хабардар етуге міндетті.

9. Сыбайлас жемқорлық құқық бұзушылықтарға қызметті тергеу жүргізу

9.1. Қоғамдағы барлық сыбайлас жемқорлық құқық бұзушылықтар туралы хабарламалар үшін №4 қосымшаға сәйкес Қоғамның тиісті құрылымдық бөлімшелерінің қатысуымен тексеру немесе қызметтік тергеу жүргізіледі.

9.2. Егер қызметтік тергеу нәтижелері бойынша сыбайлас жемқорлық фактісі анықталса, тергеудің аяқталуы сыбайлас жемқорлықтың кез-келген көріністеріне мүлдем төзбеушілік принципіне негізделген түзету шараларын қабылдау болып саналады, ол тоқтатылғанға дейін еңбек қатынастары және материалдарды тиісті уәкілетті мемлекеттік органдарға беру.

10. Жауапкершілік

10.1. Қоғам қызметкерлері осы Саясат талаптарының мүлтіксіз орындалуына жауапты болады.

10.2. Сыбайлас жемқорлық құқық бұзушылықтар жасағаны үшін тиісті жауапкершілік шаралары қолданылған қоғамның лауазымды адамдары мен қызметкерлері, заңды күшіне енген ҚР соты шешімінсіз, қоғамға келтірілген материалдық залалды өтеуден босатылмайды.

10.3. Саясат талаптарының бұзылуы қоғам қызметкерінің мәртебесімен үйлеспейтін іс-әрекет ретінде қарастырылуы және тәртіптік жаза қолдану үшін негіз болуы мүмкін.

10.4. Саясат талаптарын бұзу Қазақстан Республикасының Сыбайлас жемқорлыққа қарсы іс-қимыл саласындағы сыбайлас жемқорлыққа қарсы заңнамасын бұзғаны үшін көзделген жауапкершілік шараларын қолдануға әкеп соғуы мүмкін.

10.5.Қоғам қызметкерлері осы Саясатқа 3-қосымшада көзделген нысан бойынша өзінің осы саясатты адал орындау міндеттемесін растауға міндетті.

11.Қорытынды ережелер

11.1.Осы саясатты қолданысқа енгізу мерзімі ережені Қоғам Басқармасы бекіткен күннен бастап есептелсін.

11.2.Осы Саясат Қазақстан Республикасының заңнамасына, сондай-ақ қоғамның ІНҚ-на өзгерістер мен толықтырулар енгізілген жағдайда өзгертілуге жатады. Осы Ережеге өзгерістер мен толықтыруларды Қоғам Басқармасы бекітеді.

«КЖСА»МКК-нің сыбайлас жемқорлыққа қарсы стандарты»

Сыбайлас жемқорлыққа қарсы стандарт "сыбайлас жемқорлыққа қарсы іс-қимыл туралы" Қазақстан Республикасының 2015 жылғы 18 қарашадағы №410-V Заңының 10-бабының 2-тармағына, қоғамдық қатынастардың оқшауланған салаларында сыбайлас жемқорлыққа қарсы іс-қимыл жөніндегі уәкілетті орган (сыбайлас жемқорлыққа қарсы қызмет) бекіткен сыбайлас жемқорлыққа қарсы стандарттарды әзірлеу жөніндегі әдістемелік ұсынымдарға сәйкес әзірленді.

Сыбайлас жемқорлыққа қарсы стандарт "Каспий жылу, су арнасы" МКК қызметкерлерінің белгіленген қағидаларды мүлтіксіз сақтауға және сыбайлас жемқорлық көріністерін болдырмауға бағытталған іс-әрекеттері мен шешімдерін айқындайды.

Сыбайлас жемқорлыққа қарсы стандарттың мақсаты:

- сыбайлас жемқорлықтың алдын алуға және сыбайлас жемқорлық көріністеріне жол бермеуге, құқықтық сауаттылықты арттыруға және сыбайлас жемқорлық көріністеріне мүлдем төзбеушілікті арттыруға бағытталған ұсынымдар жүйесін белгілеу.

Сыбайлас жемқорлыққа қарсы стандарттың міндеттері:

- қызметкерлердің сыбайлас жемқорлыққа қарсы тұрақты мінез-құлқын қалыптастыру;
- сыбайлас жемқорлық көріністерін дер кезінде анықтау және олардың жағымсыз салдарының алдын алу;

Сыбайлас жемқорлыққа қарсы стандартты қолдану және орындау:

- қоғам қызметінде жеке және заңды тұлғалардың құқықтары мен заңды мүдделерін іске асыру кезінде қолданылады;
- қоғамның барлық қызметкерлері осы саясатты орындауға міндетті;
- сыбайлас жемқорлыққа қарсы стандарттың тиісінше орындалмағаны үшін Қоғам қызметкерлері дербес жауапты болады.

Қоғамның лауазымды адамдары мен қызметкерлерінің мінез-құлық қағидалары.

1. Лауазымды адамдар мен қызметкерлер өз қызметінде:

- сыбайлас жемқорлыққа қарсы іс-қимылға, сыбайлас жемқорлық іс-әрекеттерін ашуға белсенді қатысу және Қазақстан Республикасының Сыбайлас жемқорлыққа қарсы іс-қимыл туралы заңнамасын сақтауға дербес жауапты болу;

- адал, әділ, қарапайым болуға, жеке тұлғалармен, заңды тұлғалардың өкілдерімен және әріптестерімен қарым-қатынаста жалпы қабылданған моральдық-әдептілік нормаларын сақтауға, сыпайылық пен әдептілік танытуға;

- жеке және заңды тұлғалардың құқықтары мен заңды мүдделерін қозғайтын шешімдерді қабылдаудың ашықтығын қамтамасыз ету;

- өзінің іс-әрекетімен және мінез-құлқымен қоғам тарапынан айтылатын сынға себепкер болмау, сынағаны үшін қудалауға жол бермеу, орынды сынды кемшіліктерді жою мен өзінің қызметін жақсарту үшін пайдалану;

- әріптестерден жоғары құқықтық және сыбайлас жемқорлыққа қарсы мәдениетті сақтауды талап ету және қолдау;

- заңнамаға сәйкес келмейтін және қоғам мүдделеріне қайшы келетін табыс табумен байланысты кәсіпкерлік және өзге де қызметті жүзеге асыруда біреуге жәрдемдесуге бағытталған іс-әрекеттер жасаудан тартыну;

- жеке және заңды тұлғалардың өз құқықтары мен заңды мүдделерін іске асыруын қиындататын әрекеттерге (әрекетсіздікке) жол бермеу;

- басқа адамдарды сыбайлас жемқорлық құқық бұзушылықтар жасауға итермелемеу;

- өз функциялары мен лауазымдық міндеттерін атқарғаны үшін ақшалай қаражатты, көрсетілетін қызметтерді, сыйлықтарды, заңды және жеке тұлғалардан тауарларды қоса алғанда, сыйақы қабылдамауға;

- мүліктік және мүліктік емес игіліктер мен артықшылықтар алу немесе табу мақсатында таратылуға жатпайтын қызметтік және өзге де ақпаратты пайдаланбауға;

- жеке және заңды тұлғаларға "ақпаратқа қол жеткізу туралы" заңда көзделген ақпаратты беруден бас тартпауға»;

- шындыққа сәйкес келмейтін мәліметтерді таратпауға;

- лауазымдық жағдайды теріс пайдалануға, негізсіз бюрократизм көріністеріне, сондай-ақ дәрекілік пен біржақтылық көріністеріне жол бермеу;

- қоғамның құзыретіне кіретін мәселелермен жүгінген адамдардың ар-намысы мен қадір-қасиетін құрметтеуге;

- жеке сипаттағы мәселелерді шешу кезінде ұйымдардың, қоғам қызметкерлерінің және өзге де адамдардың қызметіне ықпал ету үшін лауазымдық жағдайды пайдаланбауға және т. б.

заңдылық қағидасын басшылыққа алу, ҚР Конституциясының, Қазақстан Республикасының заңдары мен өзге де нормативтік құқықтық актілерінің талаптарын сақтау.

2. Өз құзыреті шеңберінде басқарушылық және өзге де шешімдерді дайындау және қабылдау кезінде:

- өз лауазымдық өкілеттіктеріне сәйкес функцияларды жүзеге асыру;

- сыбайлас жемқорлыққа қарсы іс-қимылда, сыбайлас жемқорлық құқық бұзушылықтарды ашуда белсенділік таныту;

- белгілі болған сыбайлас жемқорлық фактілері, сондай-ақ материалдарды тездетіп қарағаны үшін қандай да бір пайда алуға итермелеу немесе әуре-сарсаңға салу туралы басшылыққа дереу баяндау;

- әріптестерге, басшыларға және өзге де лауазымды тұлғаларға сыйлықтар бермеу және мүліктік пайда, игіліктер не артықшылықтар алу үшін қызметтік емес қызметтер көрсетпеу;

- қызметтік міндеттерді орындау кезінде мүдделер қақтығысының, жеке бас мүддесінің туындағаны туралы, Сыбайлас жемқорлық жүріс-тұрысқа және сыйлықтар алуға көндіру туралы тікелей немесе тікелей басшыға баяндауға;

- лауазымдық міндеттерін атқару кезінде жеке және заңды тұлғаларға артықшылық көрсетпеуге, олардың ықпалынан тәуелсіз болуға;

- орындау үшін алынған тапсырманың заңдылығына күмәнданғаны туралы тікелей басшыға жазбаша нысанда дереу хабарлауға;

- жасалған немесе жасалып жатқан сыбайлас жемқорлық әрекеттері туралы дереу басшылыққа хабарлау;

- қарамағындағы қызметкерлердің міндеттері мен өкілеттіктерінің көлемін нақты және нақты анықтау;

- мүдделер қақтығысына жол бермеу, Қазақстан Республикасының заңнамасына сәйкес оларды жою бойынша шаралар қабылдау;

- егер тікелей басшының өзі мүдделер қақтығысына тартылған болса, жоғары тұрған басшылыққа жүгіну қажет;

- қарамағындағы қызметкерлер арасында еңбек жүктемесін біркелкі бөлмеуге жол бермеу;

- олардың қызметінің нәтижелерін бағалау, сондай-ақ көтермелеу және жазалау шараларын қолдану кезінде әділдік пен объективтілік таныту;

- қызметтен тыс сипаттағы мәселелерді шешу кезінде қарамағындағылардың қызметіне ықпал ету үшін қызмет бабын пайдаланбауға;

- олардың қызметінің нәтижелерін бағалау, сондай-ақ көтермелеу және жазалау шараларын қолдану кезінде әділдік пен объективтілік таныту;

3. Қоғамның ішкі нормативтік құжаттарының жобаларын дайындау кезінде:

- ішкі нормативтік құжаттарды әзірлеу сатысында азаматтардың заңмен белгіленген құқықтары мен бостандықтарын мүлтіксіз ескеру;

- әзірленетін ішкі нормативтік құжаттардың жобалары нормативтік құқықтық актілерге қайшы келмеуі тиіс;

- ішкі нормативтік құжаттардың жобаларын дайындау барысында қоғамның және өзге де заңды тұлғалардың заңды мүдделерінің бұзылуына жол бермеу;

- ішкі нормативтік құжаттардың жобалары қоғам құзыретінің шегінен шықпауға тиіс;

- басқа құрылымдық бөлімшелердің мүдделерін қозғайтын ішкі нормативтік құжаттардың әзірленген жобалары тиісті құрылымдық бөлімшелермен талқылау және келісу рәсімдерінен өтуі тиіс;
- ішкі нормативтік құжаттарда сыбайлас жемқорлық факторлары немесе олардың белгілері бар нормаларды пайдаланбауға;
- ішкі нормативтік құжаттарды әзірлеу кезінде жеке және (немесе) заңды тұлғалардың мүддесінде нормаларды қабылдауға жол бермеуге;

4. Тауарларды, жұмыстарды, көрсетілетін қызметтерді сатып алуға байланысты сатып алуды жүзеге асыру кезінде лауазымды тұлғаларға:

- сатып алу үшін пайдаланылатын ақшаны оңтайлы және тиімді жұмсау;
- Заңда көзделген жағдайларды қоспағанда, сатып алуды өткізу рәсіміне қатысу үшін әлеуетті өнім берушілерге тең мүмкіндіктер беруге;
- сатып алу процесінің ашықтығы мен айқындығын қамтамасыз ету;
- сыбайлас жемқорлық көріністеріне жол бермеу;
- атқарушылық құжаттар бойынша орындалмаған міндеттемелері бар және Борышкерлердің бірыңғай тізіліміне енгізілген әлеуетті өнім беруші және (немесе) ол тартатын қосалқы мердігер (бірлесіп орындаушы) ретінде қатысуға жол бермеуге міндетті.

5. Қоғам қызметі саласында туындайтын өзге де өзара қарым-қатынастар кезінде:

- сұрауларды қабылдаудан негізсіз бас тартуға, оларды қарау кезінде әуре-сарсаңға салуға және дәйексіз мәліметтерді ұсыну фактілеріне жол бермеу;
- жеке мүліктік және мүліктік емес пайдалар алу үшін өзінің лауазымдық өкілеттіктерін және онымен байланысты мүмкіндіктерді қолданбауға тиіс;
- дөрекілік, адамдық қадір-қасиетін кемсіту, жөнсіздік, орынсыз мінез-құлық фактілеріне жол бермеу;
- рулық, жерлестік және жеке сенімділік белгілері бойынша кадрларды іріктеу және орналастыру жағдайларына жол бермеу, меритократия қағидаттарын сақтауды қамтамасыз ету;
- нақты орындалмайтын немесе олардың лауазымдық міндеттерінен тыс, сондай-ақ заңнамаға қайшы келетін өкімдер бермеу;
- қоғам қызметкерлерімен, не тәуелділіктегі адамдармен ақшалай немесе өзге де мүліктік сипаттағы құмар ойындарға қатыспауға;
- іскерлік этика кодексін сақтау;
- өздеріне мәлім болған сыбайлас жемқорлық құқық бұзушылық жағдайлары туралы Қоғам басшылығының және (немесе) Құқық қорғау органдарының назарына дереу жеткізуге міндетті;

- Қазақстан Республикасының Заңында тәртіптік, әкімшілік немесе қылмыстық жауаптылық көзделген теріс қылықтар мен өзге де құқық бұзушылықтарды жасауға жол бермеуге;

- Қоғам қызметкерлерін қызметтік емес немесе жеке тапсырмаларды орындау үшін тартуға жол бермеу;

- азаматтар мен заңды тұлғалар құқықтарының, бостандықтары мен заңды мүдделерінің сақталуын және қорғалуын қамтамасыз етуге, олардың өтініштерін Қазақстан Республикасының заңнамасында белгіленген тәртіппен және мерзімдерде қарауға және олар бойынша қажетті шаралар қабылдауға міндетті;

- басшылардың тапсырмаларын, Қоғамның лауазымды тұлғаларының лауазымдық өкілеттіктері шегінде шығарылған бұйрықтары мен өкімдерін орындауға;

- Қоғам қызметкерлерінің жеке өмірін, ар-намысы мен қадір-қасиетін қозғайтын мәліметтерді жария етпеуге;

- Қазақстан Республикасының заңдарында белгіленген шектеулерді сақтауға міндетті.

Қоғам қызметкерлерінің сыбайлас жемқорлыққа қарсы стандартты сақтауын бақылау тиісті құрылымдық бөлімшелердің басшыларына және қоғамның қауіпсіздік қызметі (*сыбайлас жемқорлыққа қарсы комплаенс қызметін жүзеге асыратын*) маманына жүктеледі.

**Сыбайлас жемқорлыққа қарсы шектеулерді қабылдау туралы
келісім**

Мен, _____
(Тегі, Аты, Әкесінің аты)

(лауазымын көрсету)

ҚР Сыбайлас жемқорлыққа қарсы заңнамасының, "КЖСА" МКК- дағы сыбайлас жемқорлыққа қарсы іс-қимыл саясатының талаптарын сақтау, Менің өкілеттіктерімді жеке, топтық және өзге де қызметтік емес мүдделерде пайдалануға әкеп соғуы мүмкін іс-әрекеттерді жасауға жол бермеу мақсатында өзіме мынадай сыбайлас жемқорлыққа қарсы шектеулерді қабылдаймын:

1) өз функцияларын орындаумен сыйыспайтын қызметті жүзеге асыруға;

2) лауазымды адамдардың бір бөлімшеде орналасқан лауазымдарда олардың жақын туыстарымен (ата-аналары), балалары, асырап алушылары, асырап алынған балалары, ағалары мен апалары, атасы, әжесі, немерелері, ерлі-зайыптыларымен және құда-жекжаттар (аға-інілері, апа-сіңлілері, ата-аналары және жұбайының балалары) немесе - егер бөлімдері әр түрлі болса - лауазым олардың жақын туыстарының атқаратын қызметтерімен функционалды байланысты (бизнес-процестер бойынша) бірге қызмет жол бермеуге;

3) мүліктік және мүліктік емес игіліктер мен артықшылықтар алу немесе табу мақсатында, ресми таратылуға жатпайтын қызметтік және өзге де ақпаратты пайдалану;

4) Қазақстан Республикасының заңнамасына сәйкес лауазымдық өкілеттіктерін атқаруына байланысты сыйлықтар қабылдау.

Қоғамда лауазымдық міндеттерді орындау күнінен бастап толтырылған және қол қойылған растау нысаны Қоғамның лауазымды адамының жеке ісінде сақталады.

(қол таңбасы, аты-жөні,)

Растау

(Туісті ұяшықтарды белгілеңіз)

- Мен "КЖСА" МКК-да сыбайлас жемқорлыққа қарсы іс қимыл саясатын танысқанымды растаймын;
- Мен ҚР Сыбайлас жемқорлыққа қарсы заңнамасында, "КЖСА" МКК-дағы сыбайлас жемқорлыққа қарсы іс-қимыл саясатында белгіленген талаптарды қатаң сақтауға міндеттенемін»;
- Мен ҚР Сыбайлас жемқорлыққа қарсы заңнамасын, "КЖСА"МКК-да сыбайлас жемқорлыққа қарсы іс-қимыл саясатын бұзған жағдайда, мені ҚР заңнамасында белгіленген тәртіппен тәртіптік жауапкершілікке және өзге де жауапкершілікке тартуы мүмкін екендігі туралы хабардар болдым. Қоғамда Еңбек міндеттерін орындаған сәттен бастап толтырылған және қол қойылған растау нысаны қоғам қызметкерінің жеке ісінде сақталады.

(қол таңбасы, аты-жөні)

"КЖСА" МКК-дағы алаяқтық пен сыбайлас жемқорлықтың алдын алу және оларға қарсы іс-қимыл жөніндегі қағидалар»

"КЖСА" МКК-дағы алаяқтық пен сыбайлас жемқорлықтың алдын алу және оларға қарсы іс - қимыл жөніндегі қағидалар (бұдан әрі - қағидалар) Қазақстан Республикасының заңнамасына ("сыбайлас жемқорлыққа қарсы іс-қимыл туралы" ҚР Заңы, "Қазақстан Республикасының 2015-2025 жылдарға арналған сыбайлас жемқорлыққа қарсы стратегиясы туралы"), Жарғыға, сыбайлас жемқорлыққа қарсы іс- қимыл саясатына және "КЖСА" МКК-ң өзге де ішкі құжаттарына сәйкес әзірленді.

Алаяқтық пен сыбайлас жемқорлықтың алдын алу және оған қарсы іс-қимыл жөніндегі қағидалар

1. Ереже қоғамдағы алаяқтық пен сыбайлас жемқорлықтың алдын алу және оған қарсы іс-қимылдың негізгі тетіктерін белгілейді.
2. Ереженің мақсаты-алаяқтық пен сыбайлас жемқорлықтың алдын алу жүйесін құру, қоғамда оларды қатаң қабылдамау және оларға қарсы тұру атмосферасын қалыптастыру.
3. Алаяқтық пен сыбайлас жемқорлықтың алдын алу және оған қарсы іс-қимыл мақсатына қол жеткізу мынадай міндеттерді шешу арқылы іске асырылады:
 - 1) алаяқтық пен сыбайлас жемқорлыққа қарсы іс-қимылдың негізгі қағидаттарын іске асыру тетіктерін құру және енгізу;
 - 2) алаяқтық пен сыбайлас жемқорлық тәуекелінің пайда болуының негізгі факторларын айқындау;
 - 3) алаяқтық және сыбайлас жемқорлық тәуекелдеріне ұшыраған қоғам қызметінің негізгі бағыттарын анықтау;
 - 4) қоғамның іскерлік беделін қорғау мақсатында алаяқтық және сыбайлас жемқорлық тәуекелдерін басқару;
 - 5) қоғам мен оның қызметкерлерінің Қазақстан Республикасының Сыбайлас жемқорлыққа қарсы заңнамасының талаптарын сақтауын қамтамасыз ету, сондай-ақ жұмыс тобының Сыбайлас жемқорлыққа қарсы мониторинг жүргізуі болып табылады.
4. Осы Қағидалар қоғамның барлық лауазымды тұлғалары мен қызметкерлеріне, оның ішінде өтеулі қызмет көрсету (аутсорсинг) шарты бойынша қызмет көрсететін тұлғаларға қолданылады.
5. Осы Қағидаларда мынадай терминдер, анықтамалар және қысқартулар пайдаланылады:

лауазымды адам - Қоғам Басқармасының, Директорлар кеңесінің мүшесі не қоғамда ұйымдастырушылық-өкімдік немесе әкімшілік-шаруашылық функцияларды орындайтын адам;

қызметкер - қоғам қызметкерлері, оның ішінде өтеулі қызмет көрсету шарты (аутсорсинг) бойынша қызмет көрсететін тұлғалар;

оқыс оқиға - қоғам қызметі үшін операциялық, құқықтық, бедел және (немесе) өзге де тәуекелдерге әкеп соғатын немесе әкеп соғуы мүмкін оқиға;

сыбайлас жемқорлыққа қарсы комплаенс - қоғамда сыбайлас жемқорлыққа қарсы іс-қимыл жүйесін ұйымдастыруға және оның жұмыс істеуіне, қоғамда сыбайлас жемқорлыққа қарсы мәдениетті қалыптастыруға, сыбайлас жемқорлық құқық бұзушылықтар жасауға ықпал ететін себептер мен жағдайларды анықтауға және жоюға жауапты Қоғамның құрылымдық бөлімшесі (бұдан әрі-қауіпсіздік қызметі-Комплаенс);

алаяқтық әрекеттер - қоғам есебінен пайда алу және материалдық немесе материалдық емес залал келтіру мақсатында Қоғам қызметкерлерінің, сондай-ақ өзге де жеке және заңды тұлғалардың қасақана әрекеттері немесе әрекетсіздігі;

алаяқтық пен сыбайлас жемқорлыққа қарсы іс --қауіпсіздік қызметі-Комплаенс құрылымдық бөлімшесінің өз өкілеттіктері шегіндегі алаяқтық пен сыбайлас жемқорлықтың алдын алу, оның ішінде қоғамда сыбайлас жемқорлыққа қарсы мәдениетті қалыптастыру, алаяқтық әрекеттер мен сыбайлас жемқорлық құқық бұзушылықтарды жасауға ықпал ететін себептер мен жағдайларды анықтау және жою жөніндегі, сондай-ақ алаяқтық әрекеттер мен сыбайлас жемқорлық құқық бұзушылықтарды анықтау, жолын кесу, ашу және тергеп-тексеру және олардың салдарларын жою;

ҚР-Қазақстан Республикасы;

алаяқтық және сыбайлас жемқорлық тәуекелі - алаяқтық іс-әрекеттер мен сыбайлас жемқорлық құқық бұзушылықтарды жасауға ықпал ететін себептер мен жағдайлардың туындау мүмкіндігі;

Осы Қағидаларда пайдаланылатын өзге қысқартулар мен терминдер ҚР тиісті құқықтық актілерінде, іскерлік этика кодексінде, сыбайлас жемқорлыққа қарсы іс-қимыл саясатында және қоғамның өзге де ішкі нормативтік құжаттарында көзделген анықтамаларға ие.

Алаяқтық пен сыбайлас жемқорлыққа қарсы іс-қимылдың негізгі қағидаттары

6. Алаяқтық пен сыбайлас жемқорлыққа қарсы іс-қимыл келесі қағидаттар негізінде жүзеге асырылады:

- 1) заңдылық;
- 2) Жалғыз акционердің, Қоғамның қызметкерлері мен контрагенттерінің құқықтары мен заңды мүдделерін қорғау басымдығы болып табылады;
- 3) Қоғам қызметіндегі алаяқтық пен сыбайлас жемқорлықтың кез келген көріністеріне, түрлері мен нысандарына мүлдем төзбеушілік;

4) алаяқтық іс-әрекеттер мен сыбайлас жемқорлық құқық бұзушылықтар жасағаны үшін жазаның бұлтартпастығы қағидаттарына негізделеді;

5) алаяқтық пен сыбайлас жемқорлықтың алдын алу және оған қарсы іс-қимыл бойынша жүйелі және кешенді шараларды қолдану;

6) алаяқтық пен сыбайлас жемқорлыққа қарсы іс-қимылға қоғамның барлық қызметкерлері мен лауазымды адамдарының қатысуы.

7. Қоғам негізгі, сондай-ақ өзге де қызмет түрлерін жүзеге асыру кезінде кез келген нысанда және көріністерде алаяқтық пен сыбайлас жемқорлықты толық қабылдамау қағидатын ұстанады. Кез келген алаяқтық және (немесе) сыбайлас жемқорлық көріністері болған жағдайда, келтірілген залал сомасына қарамастан, қоғам оларға қарсы іс-қимыл бойынша белсенді шаралар қабылдайды.

8. Қоғам тұрақты негізде сыбайлас жемқорлыққа қарсы мониторинг жүргізеді, өз қызметінде алаяқтық пен сыбайлас жемқорлық тәуекелін анықтайды, талдайды және бағалайды.

9. Қоғам өзінің лауазымдық міндеттерін атқару кезінде әрбір қызметкерінен қоғам мүдделерін өзінің жеке мүдделерінен жоғары қояды және мүдделер қақтығысы ретінде бағаланатын немесе бағалануы мүмкін жағдайлардың туындауына жол бермейді.

10. Қоғам өз қызметкерлерін, клиенттерін, контрагенттерін, сондай-ақ өзге де мүдделі тұлғаларды ықтимал бұзушылықтар және осы Қағидалардың ережелерін сақтамау жағдайлары бойынша өздерінің күдіктері туралы хабарлауға, сондай-ақ алаяқтықтың алдын алу және оған қарсы іс-қимыл жүйесін жетілдіру және сыбайлас жемқорлық қызметке тарту жөніндегі шараларды ұсынуға шақырады.

11. Қоғам Қазақстан Республикасының қолданыстағы заңнамасында көзделген тәртіппен қолданыстағы заңнама мен осы Қағидалардың талаптарын бұзған тұлғалар туралы ақпаратты жария ету құқығын өзіне қалдырады.

Алаяқтық әрекеттердің нысандарымен мен түрлері

12. Қоғамға қатысты жасалуы мүмкін алаяқтық әрекеттер өз нысаны бойынша сыртқы және ішкі (корпоративтік) болып бөлінеді.

13. Ішкі (корпоративтік) алаяқтық әрекеттерді қоғамның лауазымды адамдары мен қызметкерлері жасауы мүмкін.

14. Сыртқы алаяқтық әрекеттерді клиенттер, Қоғамның контрагенттері немесе басқа үшінші тараптар жасай алады.

15. Алаяқтық әрекеттердің түрлеріне мыналар жатады:

1) Қаржылық есептілікті және қаржылық емес көрсеткіштерді бұрмалау-өзіне және үшінші тұлғаларға экономикалық немесе өзге де пайда алу мақсатында ақпаратты ішкі және сыртқы пайдаланушыларды жаңылыстыру үшін заңнамалық актілерде, қаржылық есептілікті қалыптастыру қағидаттары мен қағидаларында, стандарттарында белгіленген

көрсеткіштерді және қаржылық есептіліктің ақпаратын ашуда қасақана бұрмалау;

2) ақша сомаларын және тауар-материалдық құндылықтарды қоса алғанда, қоғамның мүлкін құқыққа сыйымсыз пайдалану, ысырап ету, иемденіп алу немесе ұрлаудың өзге де нысаны болып табылады;

3) лауазымдық өкілеттіктерін пайдакүнемдік мақсаттарда теріс пайдалану;

4) клиенттердің, контрагенттердің немесе өзге де үшінші тұлғалардың өздерінің құқыққа қарсы мақсаттарын негізге ала отырып, қоғамды, оның лауазымды адамдары мен жұмыскерлерін жаңылыстыру және алдау мақсатында көрінеу жалған, бұрмаланған ақпаратты, қолдан жасалған құжаттарды беруі;

5) қоғамның ақпараттық жүйелеріне құқыққа қарсы кіруге немесе құпия сипаттағы мәліметтерді иеленуге бағытталған, қоғамға мүліктік нұқсан не оның іскерлік беделіне нұқсан келтіруді өз мақсаты бар іс-әрекеттер жатады;

6) Қазақстан Республикасының заңнамасында көзделген өзге де әрекеттер (әрекетсіздік).

Алаяқтық және сыбайлас жемқорлық тәуекелдерін басқару

16. Алаяқтық және сыбайлас жемқорлық тәуекелін басқару мынадай кезеңдерден тұрады: - алаяқтық және сыбайлас жемқорлық тәуекеліне сыбайлас жемқорлыққа қарсы мониторинг; - алаяқтық және сыбайлас жемқорлық тәуекелін анықтау (сәйкестендіру); - алаяқтық және сыбайлас жемқорлық тәуекелін талдау және бағалау; - алаяқтық және сыбайлас жемқорлық тәуекелін жою бойынша шаралар әзірлеу.

17. Алаяқтық пен сыбайлас жемқорлық тәуекелінің сыбайлас жемқорлыққа қарсы мониторингі алаяқтық іс-әрекеттер мен сыбайлас жемқорлық көріністеріне ықпал ететін жағдайлар мен факторларды анықтауға, талдауға және бағалауға бағытталған және тиісті шаралар қабылдау көзі болып табылады. Алаяқтық пен сыбайлас жемқорлық тәуекелінің сыбайлас жемқорлыққа қарсы мониторингі мынадай бағыттарды қамтиды: - алаяқтық пен сыбайлас жемқорлық тәуекелдеріне әкеп соғатын Қоғам қызметінің белгілі бір салаларын талдау, сондай-ақ Қоғамның ішкі құжаттарына сараптама жүргізу; - Қоғам қызметкерлерінің осы Қағидалардың, Кодекстің, сыбайлас жемқорлыққа қарсы стандарттар мен шектеулердің ережелерін сақтауын бақылау; - Қоғам қызметіндегі алаяқтық және сыбайлас жемқорлық фактілерін анықтау тұрғысынан Қоғам қызметкерлері мен контрагенттерінің, үшінші тұлғалардың өтініштерін талдау; - бұқаралық ақпарат құралдарын талдау.

18. Алаяқтық және сыбайлас жемқорлық тәуекелдерін анықтау (сәйкестендіру) қоғамның алаяқтық және сыбайлас жемқорлық көріністерін тудыруы мүмкін тәуекелдердің осы түрлерінің әсеріне ұшырауын анықтау болып табылады.

19. Қоғамдағы алаяқтық пен сыбайлас жемқорлық тәуекелдерін талдауды және бағалауды қауіпсіздік қызметі-Комплаенс және жұмыс тобы (21.02.2021 ж. №10-ө бұйрық) Қоғамның әлеуетті осал бизнес-процестеріне тән алаяқтық пен сыбайлас жемқорлық тәуекелдерін анықтау, бағалау (өзін-өзі бағалау) және мерзімді қайта бағалау жүргізеді. Тәуекелдерді анықтау және бағалау кезінде қоғам қоғамның қызметі мен жоспарлары, оның ішінде бағалау жүргізу кезінде қол жетімді инвестициялық және стратегиялық ақпарат туралы толық ақпаратты ескереді.

20. Алаяқтық және сыбайлас жемқорлық тәуекелдерін жою бойынша шаралар әзірлеу. Бұл кезеңде алаяқтық пен сыбайлас жемқорлықтың әрбір тәуекелі үшін тәуекелдің пайда болу ықтималдығы мен оның салдарын азайту үшін қажетті шаралар айқындалады.

21. Алаяқтық пен сыбайлас жемқорлық тәуекелдерінің деңгейі олардың туындау ықтималдығының дәрежесіне және Қоғамның қызметі мен іскерлік беделіне теріс әсер ету дәрежесіне байланысты жоғары, орташа және төмен болып бөлінеді.

22. Жоғары және орта деңгейдегі алаяқтық пен сыбайлас жемқорлық тәуекелдерін қоғам елеулі және олардың алдын алу, жою немесе азайту жөніндегі Қоғам Басқармасының бекітуіне жататын тиісті іс-шаралар жоспарларын әзірлеуді талап етеді деп таниды.

23. Басқарма және қауіпсіздік қызметтері-Комплаенс алаяқтық пен сыбайлас жемқорлық тәуекелдерін тиімді басқару мақсатында Қоғамның құрылымдық бөлімшелері мен оларға кірмейтін қызметкерлерінің жұмысын ұйымдастыруды және үйлестіруді жүзеге асырады.

24. Алаяқтық және сыбайлас жемқорлық тәуекелдерін басқару кезеңдерін іске асыру қауіпсіздік қызметі-Комплаенске жүктеледі.

25. Алаяқтық және сыбайлас жемқорлық тәуекелдерін басқару сапасын арттыру мақсатында қауіпсіздік қызметі-Комплаенс Қоғам Басқармасы Төрағасының алдында көрсетілген тәуекелдерді бағалау бойынша неғұрлым тәжірибелі қызметкерлер қатарынан жұмыс тобын құру туралы өтініш жасауға құқылы.

26. Аталған топтың қызметі қоғамдағы алаяқтық пен сыбайлас жемқорлық тәуекелдерін болдырмау немесе азайту мақсатында нақты шараларды әзірлеу бойынша тиісті Талдамалық жазбалармен (анықтамалармен) ресімделеді.

Алаяқтық пен сыбайлас жемқорлықтың алдын алу және оған қарсы іс-қимыл жөніндегі шараларды іске асыру

27. Алаяқтық пен сыбайлас жемқорлықтың алдын алу және оған қарсы іс-қимыл жөніндегі шаралар мыналарды қамтиды:

1) қолданыстағы сыбайлас жемқорлыққа қарсы заңнаманың және Қоғамның ішкі құжаттарының талаптарын сақтау бойынша, сондай-ақ алаяқтық пен сыбайлас жемқорлықтың алдын алу және оған қарсы іс-қимыл

мәселелері бойынша профилактикалық, ақпараттық-түсіндіру жұмысын жүргізу;

2) қызметкерлерді алаяқтық және сыбайлас жемқорлық қызметке тарту тәуекелдерін уақтылы болжау және азайту;

3) алаяқтық пен сыбайлас жемқорлықтың кез келген түрлері мен көріністерін алдын алу, анықтау және жолын кесу болып табылады;

4) алаяқтық пен сыбайлас жемқорлықтың алдын алу және оған қарсы іс-қимыл жөніндегі ішкі құжаттарды, ұйымдастыру шаралары мен рәсімдерін әзірлеу, енгізу және қолдану;

5) қоғамның қызметкерлері мен лауазымды адамдарының осы Қағидаларда, Кодексте және қоғамның сыбайлас жемқорлыққа қарсы іс-қимыл саясатында көзделген шектеулерді, тыйымдар мен міндеттерді сақтауын бақылау;

6) алаяқтық немесе сыбайлас жемқорлық әрекеттерге тарту үшін алғышарттар жасайтын ережелердің болмауы және қажет болған кезде оларда тиісті алдын алу шараларын көрсету тұрғысынан қабылданатын ішкі және ұйымдастырушылық-өкімдік құжаттарға сараптама жасау;

7) осы Қағидаларда және қоғамның өзге ішкі нормативтік құжаттарында көзделген тәртіппен Қоғамның контрагенттеріне тексеру жүргізу;

8) бизнес-процестердің ағымдағы мониторингі, әлеуетті осалдықтарды талдау, алаяқтық іс-әрекеттер мен сыбайлас жемқорлық көріністерін іске асыру тәуекелдерін барынша азайтатын барабар шараларды ұйымдастыру және қабылдау бойынша ұсынымдар мен ұсыныстар дайындау;

9) алаяқтық пен сыбайлас жемқорлыққа қарсы іс-қимыл, құқық бұзушылықтың алдын алу және ескерту бойынша өз қызметін үйлестіру мақсатында ҚР Құқық қорғау органдарымен өзара іс-қимылды жүзеге асыру;

10) алаяқтық және сыбайлас жемқорлық жасау (не оларды жасау мүмкіндігі) жағдайлары туралы қызметтік тергеп-тексерулер және тексерулер жүргізу;

11) жасанды бизнес-қажеттілікті құру жағдайларының алдын алу және қоғамның жоспарлы бюджет шығыстарын арттыру;

12) алаяқтық іс-әрекеттер мен сыбайлас жемқорлық құқық бұзушылықтар тәуекелдерінің алдын алудың, болдырмаудың немесе оларға қарсы іс-қимылдың өзге де шараларын қамтиды.

28. Сыбайлас жемқорлық құқық бұзушылықтар мен алаяқтық фактілерін болдырмау не анықтау мақсатында қоғамның қызметкерлері, клиенттері, контрагенттері және өзге де мүдделі тұлғалар сенім телефонын, Қоғамның корпоративтік сайтында орналастырылған электрондық поштаны қоса алғанда, құпиялылықты қамтамасыз ететін жалпыға қолжетімді байланыс арналарының кез келгені бойынша хабардар ете алады. Өзіне белгілі болған сыбайлас жемқорлық көріністері немесе алаяқтық жағдайлары туралы хабарлаған әрбір қызметкерге немесе тұлғаға мұндай

хабарламалардың құпиялылығына және қандай да бір теріс салдарының болмауына кепілдік беріледі.

29. Қауіпсіздік қызметі-Комплаенс қоғамға қатысты жасалған алаяқтық іс-әрекеттер мен сыбайлас жемқорлық құқық бұзушылықтар жағдайларының жолын кесу мен тергеуге жәрдем көрсету мақсатында ҚР Құқық қорғау органдарымен өзара іс-қимылды жүзеге асырады.

Қызметтік тергеп-тексерулер мен тексерулер жүргізу тәртібі

30. Қоғам қызметкерлері тарапынан алаяқтық әрекеттердің немесе сыбайлас жемқорлық көріністерінің ықтимал жағдайлары туралы келіп түскен хабарламаларды, сондай-ақ олардың әрекеттеріне (әрекетсіздігіне) шағымдарды-Комплаенс қауіпсіздік қызметі осындай хабарламалар немесе Қоғам Басқармасы Төрағасының тапсырмасы келіп түскен күннен бастап 5 (бес) жұмыс күні ішінде жеке-дара тексеруге жатады.

31. Жүргізілген тексеру қорытындысы бойынша 2 (екі) жұмыс күні ішінде Басқарма Төрағасы үшін қорытындылар, ұсынымдар, ұсыныстар баяндай отырып, жазбаша түрде анықтама дайындайды.

32. Жасалған алаяқтықтың немесе оларды жасау әрекеттерінің барлық жағдайлары, қоғамдағы сыбайлас жемқорлық фактілері, сондай-ақ комплаенс-тәуекелдерге, операциялық, құқықтық, беделдік және қоғам қызметі үшін өзге де тәуекелдерге әкеп соғатын өзге де инциденттер Қоғамның Басқарма Төрағасының не оны неғұрлым тәжірибелі қызметкерлер арасынан алмастыратын адамның бұйрығы негізінде қалыптастырылатын жұмыс тобының тергеп-тексеруіне жатады.

33. Бұзушылықтар туралы алынған хабарламалар фактілерді түсінбеудің немесе дұрыс емес бағалаудың нәтижесі болып табылуы мүмкін екенін назарға ала отырып, қызметтік тергеп-тексеру жіберілген бұзушылықтарға дәлелдемелер алынғанға дейін адамның (адамдардың) кінәсіздік презумпциясы негізге алына отырып жүргізілуге тиіс.

34. Қызметтік тергеп-тексеруді жүргізу жөніндегі жұмыс тобын басшы басқарады, оның міндеттеріне тергеп-тексеруді жүргізу жоспарын, оның кезеңдерін айқындау, жұмыс тобының мүшелері арасында міндеттер мен міндеттерді бөлу және қызметтік тергеп-тексеруді жүргізу процесін ұйымдастыру кіреді.

35. Директорлар кеңесіне есеп беретін қоғамның лауазымды адамдарына, сондай-ақ қызметкерлеріне қатысты қызметтік тергеп-тексеру жүргізілгені туралы Қоғамның директорлар Кеңесінің мүшелеріне дереу хабарланады.

36. Тергеліп жатқан оқыс оқиғаның барлық мән-жайларын жан-жақты және объективті анықтау қағидаттарын сақтау мақсатында жұмыс тобының құрамына құрылымдық бөлімшелердің басшылары немесе қызметі немесе бизнес процестері қызметтік тергеп-тексеру нысанасы болып табылатын немесе болуы мүмкін қызметкерлер кіре алмайды. Жұмыс тобының мүшесінде жүргізілетін қызметтік тексеру барысында мүдделер қақтығысы болған жағдайда, жұмыс тобының басшысы басқарма төрағасының алдында

аталған қызметкерді топ құрамынан шығару туралы дереу өтініш жасауы тиіс.

37. Қызметтік тергеп - тексеру кезеңдері; келіп түскен ақпаратты алдын ала бағалауды; - жұмыскерлер мен өзге де адамдардан сұрау салуды; - жүргізілетін тергеп - тексеру үшін маңызы бар құжаттарды, мәліметтерді және өзге де заттарды алуды; - алынған ақпарат, нәрселер мен құжаттар негізінде барлық фактілерді зерделеуді және талдауды; - қызметтік тергеп-тексеру нәтижелерін құжаттауды; - өзге де кезеңдерді қамтиды.

38. Жұмыс тобы мен оның басшысының құжаттарды, заттарды, түсініктемелер мен мәліметтерді ұсыну жөніндегі барлық сұрау салулары мен талаптарын Қоғам қызметкерлері жұмыс тобы мен оның басшысы белгілеген мерзімде орындауға тиіс.

39. Қажет болған жағдайда жұмыс тобы жекелеген қызметкерлердің қоғамның ақпараттық жүйелеріне қол жеткізуін тоқтата тұруды, олардың жұмыс станцияларын (компьютерлерін) бұғаттауды, қоғамға тиесілі байланыс құралдарын, жұмыс станцияларын (компьютерлерін), қызметтік тергеп-тексеруге қатысы бар қағаз немесе электрондық жеткізгіштегі ақпаратты алып қоюды талап етуге құқылы. Көрсетілген іс-әрекеттер қоғамның ішкі құжаттарының талаптарын сақтай отырып, адамның қатысуымен ақпараттық технологиялар бойынша орындалады.

40. Жұмыс тобының мүшелері құжаттар немесе заттар болуы мүмкін қызметтік үй-жайларды, сейфтерді, үстелдерді, шкафтарды, жүргізілетін қызметтік тергеп-тексеруге қатысы болуы мүмкін электрондық ақпарат тасымалдағыштарды қоса алғанда, қарап-тексере алады.

41. Жүргізілген қызметтік тергеу нәтижелері бойынша жұмыс тобы Басқарма Төрағасына не оны алмастыратын адамға арналған жазбаша қорытынды жасайды. Директорлар кеңесіне есеп беретін лауазымды адамдарға немесе қызметкерлерге қатысты жүргізілген қызметтік тергеу қорытындылары бойынша жасалған қорытынды Қоғамның директорлар Кеңесінің мүшелеріне арналады.

42. Есепте тергеп-тексеру барысында жүргізілген барлық іс-шаралар, тергеп-тексеруге тартылған қызметкерлердің есімдері, залалды бағалау және ағымдағы жағдайды бағалау, жүргізілген іс-шаралар мен тергеп-тексеру кезеңдері, жұмыскерлер мен өзге де тұлғалардың алынған түсініктемелері, зерттелген құжаттар және т. б. толық және дәл көрсетілуге тиіс.

43. Қорытындыда сондай-ақ оқиға болған бизнес-үдерістегі қолданыстағы бақылау жүйесінің анықталған кемшіліктері туралы ақпарат (жүргізілген тергеу нысанасы), соның нәтижесінде алаяқтық жағдайы орын алған қолданыстағы бақылау жүйесінің бұзушылықтары туралы ақпарат, осы кемшіліктерді жою бойынша ұсынылатын шаралардың сипаттамасы, сондай-ақ жауапты тұлғалар және осындай кемшіліктерді түзету мерзімдері көрсетілуге тиіс.

44. Тергеудің тиімділігін қамтамасыз ету мақсатында барлық қызметкерлер қоғамға тергеу жүргізу кезінде жан-жақты көмек көрсетуге

және топ мүшелеріне сұрау салуда көрсетілген мерзімде сұрау салынған ақпаратты беруге міндетті. Тергеу тобы мүшелерінің сұрау салуы бойынша ақпарат беруден бас тарту тиісті актімен ресімделеді.

45. Инцидентке қызметтік тергеп-тексеру жүргізудің жалпы мерзімі жүргізілген тергеп-тексеру туралы қорытынды жасауды қоса алғанда, 10 (он) жұмыс күнінен аспауға тиіс. Ерекше жағдайларда, Басқарма Төрағасының не оны алмастыратын тұлғаның келісімі болған кезде тергеп-тексеруді жүргізудің жалпы мерзімі ұзартылуы мүмкін, бірақ ол 10 (он) жұмыс күнінен аспауға тиіс. Бұл үшін басқарма төрағасының атына тексеру мерзімінің ұлғаю себептерін негіздей отырып, жұмыс тобы басшысының қызметтік жазбасы ұсынылуға тиіс.

46. Жүргізілген қызметтік тергеп-тексерулердің нәтижелерін құқықтық, ұйымдастырушылық, тәртіптік сипаттағы шаралар қабылдау туралы шешімді айқындау мақсатында Басқарма Төрағасының не оны алмастыратын адамның қатысуымен тергеп-тексеру аяқталғаннан кейін 3 (үш) жұмыс күні ішінде жұмыс тобы қарауға тиіс.

47. Құқықтық, ұйымдастырушылық, тәртіптік сипаттағы шаралар қабылданғанға дейін Басқарма Төрағасының не оны алмастыратын адамның келісімімен жұмыс тобы жасаған қорытындымен қызметі немесе бизнес-процестері қызметтік тергеп-тексеру нысанасы болған қызметкер немесе құрылымдық бөлімшенің басшысы таныса алады. Аталған адам ауызша немесе жазбаша түрде Басқарма Төрағасының, сондай-ақ жұмыс тобы мүшелерінің назарына өз пікірін, оның ішінде жүргізілген қызметтік тергеп-тексеру қорытындыларымен және жұмыс тобының қорытындыларымен келісетінін немесе келіспейтінін жеткізуге құқылы. Адам жазбаша нысанда баяндаған пікір жүргізілген қызметтік тергеп-тексеру материалдарына қоса тіркелуге тиіс.

48. Директорлар кеңесіне есеп беретін қоғамның лауазымды адамдары мен қызметкерлеріне қатысты жүргізілген қызметтік тергеулердің нәтижелері 2 (екі) жұмыс күнінен кешіктірілмейтін мерзімде Қоғамның директорлар Кеңесінің тиісті комитеттері мүшелерінің назарына жеткізілуге тиіс және басқарушылық шешім қабылдау үшін отырыстарда қаралуға тиіс. Аталған отырыстарға комитеттер мүшелерінің келісімімен оларға қатысты қызметтік тергеу жүргізілген адамдар қатысуға және өз түсініктемелерін ұсынуға құқылы.

49. Инциденттерді жүргізілген тексерулер мен қызметтік тергеулердің материалдары құпия болып табылады және одан әрі сақтау үшін Комплаенс-қауіпсіздік қызметіне берілуге тиіс. Қызметтік тергеулер мен тексерулердің материалдары сейфте немесе металл жабылатын шкафта сақталуға тиіс.

Контрагенттерді тексеруді жүргізу тәртібі

56. Қауіпсіздік қызметі-Комплаенс мемлекеттік органдардың дерекқоры (Мемлекеттік кірістер, әділет, қаржы мониторингі, атқарушылық

іс жүргізу органдары, мемлекеттік сатып алудың электрондық порталдары және өзге де дерекқорлар) және ҚР Ұлттық басқарушы холдингтерінің корпоративтік Интернет-ресурстары негізінде контрагенттерге мынадай тексерулер жүргізеді:

1) қоғам бастамашылық жасаған тауарларды, жұмыстар мен көрсетілетін қызметтерді сатып алудың жеңімпаздары болып табылатын контрагенттерді сенім арту және мүдделер қақтығысын болғызбау тұрғысынан тексеруді жүзеге асырады;

2) мәмілелері Қоғамның Директорлар кеңесінің қарауына жататын контрагенттерді тексеруді жүзеге асырады;

3) Қоғам Басқармасы Төрағасының тапсырмасы бойынша өзге контрагенттерді тексеруді жүзеге асырады. Тауарларды, жұмыстар мен көрсетілетін қызметтерді сатып алудың жеңімпаздары болып табылатын контрагенттерді тексеру өзара іс-қимыл Регламентінде көзделген тәртіппен және мерзімдерде тауарларды, жұмыстар мен көрсетілетін қызметтерді сатып алуды ұйымдастыру және жүргізу кезінде құрылымдық бөлімшелердің құрамына кірмейтін жұмыскерлермен жүргізіледі.

57. Төменде көрсетілген бір немесе бірнеше белгілер болған жағдайда заңды немесе жеке тұлға сенімсіз деп танылады:

1) заңды немесе жеке тұлғаны атқарушылық іс жүргізуді реттеу жөніндегі Қазақстан Республикасының уәкілетті мемлекеттік органы жасаған атқарушылық іс жүргізу бойынша борышкерлер тізіліміне енгізу;

2) заңды тұлғаны немесе дара кәсіпкерді банкрот, әрекетсіз салық төлеуші, заңды мекенжайы бойынша жоқ деп, сондай-ақ тіркелуі жарамсыз деп танылған тұлға деп тану;

3) салықтар мен алымдар бойынша берешектің болуы;

4) бұқаралық ақпарат құралдарында заңды және жеке тұлғаның заңсыз іс-әрекеттеріне немесе операцияларына қатысы бар екендігі туралы теріс жарияланымдардың болуы;

5) заңды немесе жеке тұлғаны ҚР уәкілетті мемлекеттік органдары жасаған Терроризмді және/немесе экстремизмді қаржыландырумен байланысты тұлғалардың тізімдеріне енгізу;

6) заңды немесе жеке тұлғаны Қазақстан Республикасының уәкілетті мемлекеттік органдары жасайтын тауарларды, жұмыстарды немесе көрсетілетін қызметтерді жосықсыз берушілердің тізіліміне (тізімдеріне) енгізу;

7) террористік іс-әрекетті қаржыландыратын немесе қолдайтын елдерге жатқызылған шет мемлекетте заңды және жеке тұлғаны тіркеу;

8) өзге де мәліметтер (қажет болған жағдайда).

Сыйлықтар

58. Материалдық немесе материалдық емес нысандағы кез келген құндылық, ол үшін әдеттегі бағаны, оның ішінде ақшаны, бағалы қағаздарды және өзге де мүлікті, пайданып және мүліктік сипаттағы көрсетілетін

қызметтерді (жұмыстарды, көрсетілетін қызметтерді, ойын-сауыққа, демалысқа, көлік шығыстарына ақы төлеуді, несиелерді, жеңілдіктерді, мүлікті, оның ішінде тұрғын үйді пайдалануға беруді, қайырымдылық салымдарын, қайырмалдықты және өзгелерді) төлеу міндеті жоқ, өзінің лауазымдық өкілеттіктерін пайдалана отырып қоғамның лауазымды адамы не қызметкері алған немесе берген кез келген құндылық сыйлық деп танылады.

59. Қоғамның қызметкері немесе лауазымды адамының қоғамдағы жұмысына байланысты қандай да бір іс-әрекет (әрекетсіздік) жасауына байланысты отбасы мүшелеріне, жақын туыстарына немесе өзге де жақын адамдарына берілген сыйлықтар да осы Қағидалардың мақсаттары үшін қызметкерге немесе лауазымды адамға сыйлықтар болып саналады.

60. Сыйлықтармен алмасу және өкілдік шығыстарды жүзеге асыру, оның ішінде үшінші тұлғалармен қоғамның іскерлік қонақжайлылығына жүзеге асыру мынадай өлшемшарттарға сай келуге тиіс:

1) Қазақстан Республикасының қолданыстағы сыбайлас жемқорлыққа қарсы заңнамасының, Кодекстің және қоғамның басқа да ішкі құжаттарының нормаларына толық сәйкес келуі;

2) ақылға қонымды, пропорционалды және сәнді заттар болмауы керек;

3) қызмет көрсеткені, әрекетсіздігі, салғырттығы, қамқорлығы, құқықтар бергені, мәміле, келісім, лицензия, рұқсат беру туралы белгілі бір шешім қабылдағаны және т. б. үшін жасырын сыйақы немесе өзге де заңсыз немесе әдепке жат мақсатта алушыға ықпал етуге әрекет жасамау;

4) сыйлықтар немесе Өкілдік шығыстар туралы ақпарат ашылған жағдайда Қоғам, оның лауазымды адамдары мен қызметкерлері үшін бедел тәуекелін тудырмауға тиіс;

5) іскерлік қонақжайлық жөніндегі іс-шараларды сыйға тартушы немесе Ұйымдастырушы алдында қандай да бір міндеттемелердің туындауын білдірмеуге;

6) қолма-қол немесе қолма-қол емес ақша қаражаты, бағалы қағаздар, бағалы металдар, сән-салтанат заты болып табылмауы және ақша қаражатының өзге де түрлері немесе баламалары болып табылмауы;

7) клиенттің, контрагенттің бір лауазымды адамымен немесе өкілімен іскерлік қонақжайлылық сыйлықтары мен белгілерімен жүйелі және тұрақты алмасып тұрмауға;

8) Қоғамның клиенттері, контрагенттері және (немесе) үшінші тұлғалар есебінен туристік, емдеу-сауықтыру және өзге де сапарларға шақыруды қабылдамауға тиіс.

61. Осы Қағидаларда белгіленген сыйлықтарды қабылдауға қойылатын шектеулер мұндай сыйлық корпоративтік кәде сый өнімі: қаламдар, блокноттар, күнделіктер және басқалар болып табылатын жағдайларға қолданылмайды.

62. Кез келген шешілмеген сыйлықтар, егер осы Тарауда көрсетілген өлшемдерге сәйкес келмесе, іскерлік қарым-қатынас этикасын сақтай отырып, қабылданбауға немесе донорға қайтарылуға тиіс.

63. Қоғамның лауазымды адамы немесе жұмыскері білмей келіп түскен, сондай-ақ ол осы Қағидалардың талаптарын бұза отырып, тиісті функцияларды орындауына байланысты алған сыйлықтар күнтізбелік 7 (жеті) күн мерзімде Қазақстан Республикасының заңнамасында белгіленген тәртіппен арнаулы мемлекеттік қорға өтеусіз тапсыруға жатады.

64. Өкілдік шығыстардың жүзеге асырылуына, іскерлік сыйлықты тапсыруға немесе қабылдауға немесе іскерлік қонақжайлылықты жүргізуге осы Қағидалардың, сыбайлас жемқорлыққа қарсы іс-қимыл саясатының, Кодекстің немесе қоғамның өзге де ішкі құжаттарының талаптарына сәйкес күмән туындаған кезде қызметкер осы мәселе бойынша өзінің тікелей басшысымен немесе қауіпсіздік қызметі-Комплаенспен кеңесуі тиіс.

Қорытынды ережелер

65. Қоғам ҚР уәкілетті мемлекеттік органдарымен, қоғамдық бірлестіктермен, клиенттермен, контрагенттермен және алаяқтық пен сыбайлас жемқорлыққа қарсы іс-қимыл саласындағы өзге де мүдделі тұлғалармен ынтымақтасады.

66. Қоғам қызметкерлері атқаратын лауазымына қарамастан алаяқтық іс-әрекеттер мен сыбайлас жемқорлық құқық бұзушылықтар жасағаны үшін ҚР заңнамасына сәйкес қылмыстық, әкімшілік, азаматтық-құқықтық және тәртіптік жауаптылықта болады.

67. Алаяқтық әрекеттер мен сыбайлас жемқорлық құқық бұзушылықтар жасағаны үшін қылмыстық, әкімшілік немесе тәртіптік жауапкершілік шаралары қолданылғанымен қоғам қызметкерлері қоғамға келтірілген материалдық залалды өтеу жөніндегі жауапкершіліктен босатылмайды.

68. Осы Қағидалар талаптарының сақталуына қоғамның барлық қызметкерлері мен лауазымды адамдары өз құзыреті шегінде жауапты болады.

69. Осы Қағидаларда көзделмеген өзге де мәселелер ҚР заңнамасымен реттеледі.

70. Осы Ереже Қоғам Басқармасының шешімімен бекітілген күннен бастап күшіне енеді.

Әзірлеген:

ІҚ,ЕҚ және ТҚ,

АҚ және ТҚ қызметінің бастығы

Д.Темирбеков